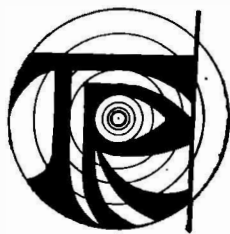

toare a insului genial, care o exprimă în toată luminoasa libertate a armoniei sale, el fiind umbrit doar de intuiția morții, pentru care se cade să închipuie un recviem. Căci sfârșitul existenței noastre șovăitoare l-a cîntat Mozart în Recviemul său, tăcerea misterelor ce înfășoară jocul nostru efemer într-o clipă de lumină. E semnul și sensul adînc al străfulgerării vieții sale, ca viață a lumii pe care și-a asumat-o. Dar Salieri cel cutremurat — cel pe urmă înțelegătorul, ca orice talent, ca orice om ce-și ridică lămpașul propriu lingă slava luminii celui hărăzit cu o viață simbolică — îi dăduse otrava. Umbritul de aripa morții, Mozart, iese din scenă; rămîne Salieri, în cuget cu ecurile Recviemului, ca un viu regret al faptei. Să rămînă lumea, după moartea unui geniu, încă mai încărcată de vină ?

L-am văzut pe Valeri Zolotuhin, în Mozart, cu ceva mai multă exuberanță decît i-ar fi trebuit la realizarea personajului, și pe Innokenti Smoktunovski, în Salieri, expresivă imagine a iubirii de sine și a invidiei, a meditației profunde, în fine, a conștiinței omului ce nu-și ajunge sieși, conștiință a damnării, a vinei nicicînd ispășite. Privire scormonitoare, iute retrasă, lunecător pieziș, ascunsă sub pleoape, paloarea și crisparea feței rămînînd să vorbească de chinul lăuntric, sau mina, cu degetele febricitînd nervoase pe cupa sau pe carafa cu care toarnă, în realitate, otrava sufletului său. Innokenti Smoktunovski este Actorul care, într-o astfel de piesă (romantică), nu mai suportă sfaturile regiei semnate de Mihail Sveitșer.

Constantin RADU-MARIA

Text și spectacol

Text grav, adînc meditativ, dar și ascuțit polemic, *Scaunul** lui Tudor Popescu „își plasează acțiunea” pe terenul frămîntat al conștiinței, puternică și totodată fragilă. Lucidă examinare a unor erori, a unor nedreptăți cu consecințe dramatice, făptuite din slăbiciune sau din obscur temeri, din lipsă de personalitate sau din voluptatea de a exercita puterea, fie ea mărunță, oricum din condamnată labilitate a principiilor etice, piesa nu investighează circumstanțele istorice ale greșelii, nu face un proces retrospectiv — așa cum ne-a obișnuit, în anii din urmă, un întreg capitol al literaturii noastre — ci demontează mecanismul ascuns, descilcește rețeaua de lașități și resentimente care o generează. Dezbateră se naște și se dezvoltă în planul ideilor, faptele, gesturile și chiar sentimentele eroilor sînt doar punct de plecare, argumente ale unei demonstrații cu adevărat profunde.

Această miză scade însă mult în montarea radiofonică realizată de Constantin Dinischiotu, cu contribuția unui colectiv al Teatrului Dramatic din Constanța (ideea de a apela la o trupă din țară fiind, însă, desigur, notabilă). Stînjnit,

parcă, de altitudinea ideatică a dezbaterei, spectacolul sonor recurge cu perseverență la datele concrete, la încărcătura afectivă, chiar sentimentală, a unui text în care nu sentimentele sînt definitorii, în care nu peripeția contează: împotmolirea în banal, în nesemnificativ este, din această cauză, inevitabilă.

Consecvent cu o mai veche și meritorie preocupare a sa, teatrul radiofonic continuă să propună texte dramatice puțin cunoscute publicului nostru, aparținînd altor zone de cultură. Această lăudabilă consecvență nu este însoțită, însă, și de efortul de lărgire a unghiului de investigație.

În traducerea și adaptarea radiofonică a lui Dan Tărchilă, opera unui scriitor anonim chinez, *Femeile generali* este o legendă despre patriotism, despre spiritul de jertfă, o poveste simplă în care oamenii și întîmplările se conturează din linii drepte, apăsate, în alb sau în negru, fără nuanțe intermediare. Sigur că, pentru sensibilitatea spectatorului modern, piesa apare destul de naivă în rigiditatea construcției și a atitudinilor, dar, cu atît mai mult, montarea radiofonică impresionează prin căldură, prin firesc, prin bogăția emoțională conferită personajelor. Autorul regiei, Titel Constantinescu, a reușit să evite accentele emfactice, să estompeze retorismul, punînd în evidență fondul de adevăr omenesc, de frumusețe morală pe care-l conțin replicile. Un rol substanțial în reușita valorificării a unui text atît de vechi a revenit interpretării asigurate de Ileana Predescu, Tatiana Iekel, Adela Mărculescu, George Constantin, Ion Marinescu, Ion Pavlescu, N. Luchian Botez, Mîtică Popescu, Sorin Postelnicu.

Cristina DUMITRESCU

* Apărută în revista „Teatrul”, nr. 7/1978.